

5.2.2003

1858/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riitta Länsisyrjä

ELÄKKEEN ULOSMITTAUS

Olette osoittanut eduskunnan oikeusasiamiehelle 9.7.2001 päivätyn kirjoituksen, jossa arvostelette Espoon kihlakunnanviraston ulosotto-osaston menettelyä eläkkeenne ulosmittausta koskevassa asiassa. Arvostelette sitä, että suomalaisen vakuutusyhtiön Teille maksamasta eläkkeestä maksukiellon perusteella ulosottopidätystä tehtäessä ei oteta huomioon Espanjassa tästä tulosta maksamaanne tuloveroa. Arvostelle myös sitä, että Teille ei ollut postitettu Espanjaan perimiskuitteja.

Vastauksena kanteluunne ilmoitan Teille seuraavan.

Ulosottopidätyksen määrä

Ulosottolain 4 luvun 6 b §:n 2 momentin mukaan ulosmittaamatta jätettävä palkan osa lasketaan siitä määrästä, joka on jäänyt jäljelle, kun laissa säädetty pidätys veron ennakonperintää varten on toimitettu. Luvun 7 §:n mukaan palkkaa koskevia säännöksiä on sovellettava myös eläkkeeseen. Näin ollen ulosottolaissa on periaatteellisenä lähtökohtana, että eläkkeestä ulosmitattavissa oleva osuus määräytyy velallisen nettotulon perusteella, mutta laissa on tässä tarkoituksessa otettu nimenomaisesti huomioon vain Suomessa ennakonpidätyksen kautta perittävä tulovero.

Teidän eläkkeestänne ei suoriteta ennakonpidätystä, koska asutte pysyvästi Espanjassa ettekä ole sen vuoksi verovelvollinen maksamaan eläkkeestänne veroa Suomessa. Näin ollen eläkkeestänne kuukausittain ulosmitattavissa oleva määrä lasketaan bruttoeläkkeestänne. Koska Teidän jälkikäteen Espanjassa maksamianne veroja ei oteta huomioon, Teille jää kuukausittain käytettäväksi vähemmän eläkettä kuin jos Te asuisitte Suomessa. Tästä syystä voidaan ulosottolain mukaista ja Teidänkin tapauksessanne noudatettua ulosottolain 4 luvun 6 b §:n 2 momentin säännöstä pitää ongelmallisena yhteisöoikeuden noudattamisen kannalta. Korkein oikeus onkin päätöksellään 14.6.2002 vastaavassa tapauksessa päättänyt pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraavaan kysymykseen:

Onko Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 18 artikla taikka jokin muu yhteisön oikeuden normi esteenä sellaiselle kansalliselle sääntelylle, jonka mukaan rahavelkaa koskevan tuomion täytäntöönpanemiseksi toimitettavassa ulosmittauksessa se osuus velalliselle määrääjain maksettavasta eläkkeestä, johon ulosmittaus voi kohdistua, määrätään vähentämällä eläkkeestä ky-

seisessä jäsenvaltiossa perittävä tuloveron ennakko, kun taas tuloveroa, jonka toisessa jäsenvaltiossa asuva velallinen on velvollinen maksamaan asuinvaltiossaan, ei oteta vähennyksenä huomioon, minkä vuoksi ulosmitattava osuus jälkimmäisessä tapauksessa muodostuu suuremmaksi sen määräytyessä eläkkeen brutto eikä nettomäärän pohjalta? (KKO:n päätös nro 168/14.6.2002).

Saadun selvityksen mukaan ulosmittauksen perustana oleva saatava on kertynyt sekä eläkkeenne että veronpalautuksenne ulosmittauksesta täysimääräisesti 2.1.2002. Koska ulosottoviranomaisen menettely on perustunut ulosottolakiin ja kun kysymys säännöksen mahdollisesta ristiriidasta yhteisöoikeuden kanssa on saatettu EY-tuomioistuimen tutkittavaksi ja on siellä edelleen vireillä, katson, että kantelu ei tältä osin anna aiheutta toimenpiteisiini.

Ilmoitusten ja kuittien toimittaminen velallisen osoitteeseen ulkomaille

Arvostelette ensinnäkin sitä, että ennakoilmoitus eläkkeenne ulosmittauksesta oli lähetetty entiseen Suomen osoitteeseenne.

Oikeusministeriö on lausunnossaan viitannut ulosottolain 4 luvun 18 e §:n ja 3 luvun 27 §:n 1 momentin säännöksiin. Voimassa olevan 18 e §:ää koskevan hallituksen esityksen (HE 46/1972 vp.) perusteluissa todettiin, että mikäli velallisella ei olisi vakinaista asuinpaikkaa maassa tai sitä ei tiedetä, saisi ulosottomies lähettää edellä tarkoitettua ilmoituksen velalliselle hänen palkanmaksajansa osoitteella. Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että tiedonkulun kehittyneemmissä olosuhteissa voidaan kysyä, miksei ennakoilmoitusta ja muitakin ilmoituksia tulisi lähettää myös tiedossa oleviin ulkomaisiin osoitteisiin.

Koska ulosottolain edellä mainituissa säännöksissä ei tiedoksiantoa ulkomaille ole erikseen säännelty, ei hallituksen esityksen perustelujen lausuma lähettämättä jättämisestä ole mielestäni riittävä peruste asettaa velallisia eri asemaan asuinmaansa perusteella. Ulosottolain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä, joka on paraikaa käsiteltävänä eduskunnassa (HE 216/2001 vp.), onkin ehdotettu tiedoksiantojen lähettämistä myös ulkomaille.

Avustavan ulosottomiehen selvityksen mukaan ulosoton tietojärjestelmässä oli ollut osoitteeksenne merkittynä Alakartanontie 6 B 48, Espoo kunnes se oli päivitetty oikeaksi 18.11.2000. Posti oli kuitenkin jo aiemmin lähettänyt ilmoitukset edelleen Espanjan osoitteeseenne. Koska asia oli siten korjaantunut, en katso aiheelliseksi puuttua asiaan enemmälti.

Mitä tulee siihen, että Teille ei ollut toimitettu lainkaan maksukiellon perusteella kertyneistä eristä kirjoitettuja perimiskuitteja totean, että saadun selvityksen mukaan ulosoton tietojärjestelmäästä automaattisesti tulostettavat ja postitettavat kuitit lähetetään ainoastaan kotimaahan. Ne palaavat ulosottopiiriin, jos osoite on ulkomaille. Teidän tapauksessanne 5.12.2000 - 5.11.2001 kirjoitetut yhteensä 14 perimiskuittia oli palautettu ulosotto-osastolle, mutta niitä ei ollut lähetetty Teille ennen kuin tähän kanteluun annetun selvityksen yhteydessä 3.12.2001.

Valtion perimiskuitista annetun asetuksen 2 §:n mukaan jos rahamäärä, josta perimiskuitti on annettava, saapuu viranomaiselle postitse, on velallisen kuitti viipymättä ja viimeistään viikon kuluessa siitä, kun rahamäärä on perimiskuitin kirjoittavan virkamiehen käytettävissä, palkkioitta toimitettava ulosottovelalliselle virkalähettyksenä. Milloin velallisen kuitti koskee palkan ulosmittauksessa kertyneitä varoja, se saadaan toimittaa palkan maksajalle ulosottovelalliselle luovutettavaksi.

Avustava ulosottomies A ei ollut toimittanut perimiskuitteja niistä annetun asetuksen 2 §:ssä tarkoitettulla tavalla edes eläkkeen maksajalle, joten hänen menettelynsä oli tältä osin virheellistä. Kuitit toimitettiin sittemmin suoraan Teille niin kuin edellä ilmenee.

Tämän kantelun tutkimisen yhteydessä on Espoon kihlakunnanviraston johtava kihlakunnanvouti antanut ohjeen ulkomailla asuvan velallisen kuittien käsittelystä. Ohje on tämän vastauksen liitteenä.

Saatan avustavan ulosottomiehen A:n tietoon käsitykseni hänen menettelynsä virheellisyydestä lähettämällä hänelle jäljennöksen tästä vastauksesta. Lähetän jäljennöksen tästä vastauksestani tiedoksi myös Espoon kihlakunnanviraston ulosotto-osastolle.